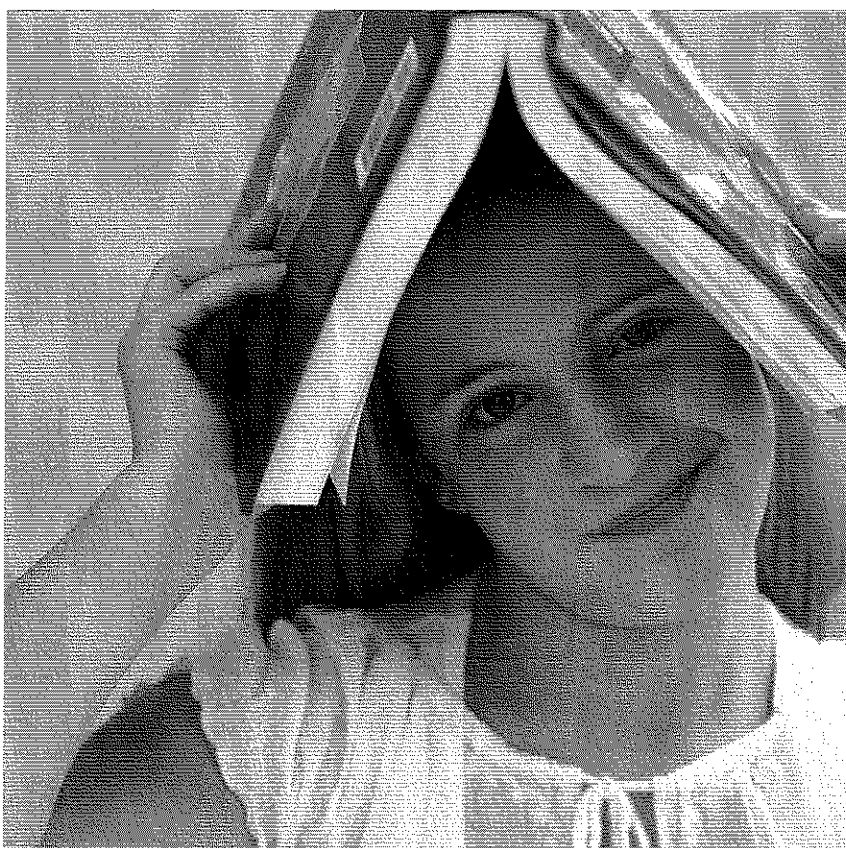

”VURDERING PÅ UNGDOMSSKOLEN”

***Et hefte til bruk i forarbeidet til utviklingsamtale
for 9.årstrinn på Bardufoss ungdomsskole,
høsten 2011***

Forord

Til elever og foresatte

Elevene på Bardufoss ungdomsskole står snart ovenfor høstens runde med utviklingssamtaler. I §3-8 i forskrift til opplæringsloven heter det at elevene har rett til jevnlig dialog med kontaktlæreren om sin utvikling. For 9.trinn innebærer det en samtale med kontaktlærer og hver av faglærerne i uke 42.

På skolen vår kommer utviklingssamtalen som et supplement til elevsamtaler og foreldresamtaler. Fokus i samtalene vil være noe avhengig av hvilket trinn det er snakk om, men felles for alle elevene på skolen er temaet "vurdering for læring".

For at utbyttet av samtalene skal bli best mulig, kreves det et forarbeid av den enkelte elev, alene og i samarbeid med de foresatte:

- Det forutsettes at dere sammen gjør dere kjent med innholdet i dette heftet. Her er det viktig at eleven får hjelp til å forstå hovedtrekkene i det som omhandler vurdering. Eleven kan trenge hjelp med det språklige og til begrepsavklaringer. Bakerst i heftet finner dere selve opplysninger om hva samtalen skal dreie seg om.
- Du som elev skal i samarbeid med foreldrene dine gå inn på IUP-verktøyet på Fronter (IUP = individuell utviklingsplan).
- Referatet fra samtalen skal i etterkant sendes med eleven hjem for underskrift.

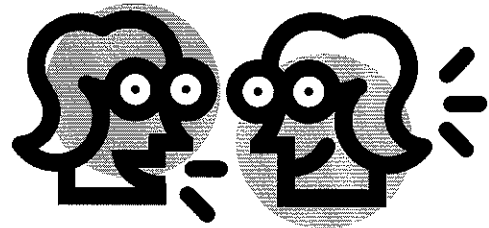
Innholdet i dette heftet baserer seg i hovedsak på PedLex Norsk Skoleinformasjon sine hefter om vurdering i grunnskolen til foresatte, elever og lærere, og vi har trukket fram informasjon som først og fremst er relevant for elever og foresatte på det 9.årstrinnet. I tillegg har vi med utdrag fra skolens lokal læreplan i mat & helse, som forøvrig er et avgangsfag på 9.trinnet.

Innhold

1. "Vurdering – hva og hvorfor?"
2. Kompetansenivå i fag
3. Orden og oppførsel
4. Hvordan foregår vurderinga på ungdomstrinnet?
5. Klage på vurdering
6. Eksempel på kriteriebasert vurdering i faget mat & helse
7. Om forarbeidet til utviklingssamtalen

Avslutning

Litteratur

1. ”Vurdering - hva og hvorfor?”

Her får du svar på:

- hva individuell vurdering er
- hva underveisvurdering er
- hva sluttvurdering er
- hvorfor du skal vurderes
- hva du skal vurderes i

Vurdering skjer hele tiden. Vi vurderer når vi sier at noe er pent eller stygt, riktig eller galt. Vi vurderer andre, og andre vurderer oss. Vurderingene kommer til uttrykk i ord, tonefall og gjennom kroppsspråk. Tenker vi etter, vet vi at andres vurdering av oss er med på å forme eller styrke oss – og denne vurderingen kan styrke eller svekke selvfølelsen vår.

På skolen er vurderinga satt i et system. I all læring er det viktig med vurdering. Gjennom vurderingene får elevene tilbakemelding om hva de mestrer, og de får råd om hvordan de kan gjøre ting bedre. Derfor er det så viktig at vurderingen brukes på en konstruktiv måte, slik at målene for undervisningen nås.

Skolen må ha god oversikt over elevens kompetanse og utvikling i forhold til kompetansemålene i læreplanverket, slik at lærerne kan gi konstruktive tilbakemeldinger underveis i læringsprosessen, tilpasse undervisningene og på best mulig måte hjelpe elevene til å komme videre. Denne kartleggingen og tilbakemeldingen kaller vi individuell vurdering.

Du som elev skal få både underveisvurdering og sluttvurdering.

Underveisvurderinga skal gis fortløpende i opplæringa som veiledning til eleven. For å nå kompetansemålene må elevene få tilbakemelding om hva de mestrer og hva som skal til for å bli bedre i faget. Elevene må få tilbakemelding på arbeidsprosessen, en forståelse av hvor langt de er kommet i forhold til målene, samt en veiledning for det videre arbeidet. Underveisvurderinga kan gis både med og uten karakter. Der er i denne forbindelse viktig å understreke at du som elev har som plikt å stille opp til vurdering, det vil si være til stede på prøver, levere innleveringer o.a.

Sluttvurderingen skal gi informasjon om nivået ved slutten av grunnskoleopplæringa. Denne vurderinga gis i forbindelse med standpunktvurdering eller vurdering av eksamen. Sluttvurderingen kan gis i form av tallkarakter (1-6), som en bokstavkarakter slik det gjøres i orden og oppførsel, eller som bestått/ikke bestått.

Hvorfor skal elevene vurderes?

Formålet med vurderingen er å

- fremme læring og utvikling
- gi informasjon underveis i opplæringa
- utvikle elevens kompetanse
- motivere eleven til videre arbeid
- gi grunnlag for tilpasset opplæring
- beskrive elevens oppnådde kompetanse

Underveisvurderinga skal medvirke til at elevene

- blir i bedre stand til å reflektere over og vurdere eget arbeid og egen framgang
- kan samtale om egen læring med lærer og foresatte
- får bedre forståelse av hva han eller hun kan og er i stand til å gjøre og hva arbeidsinnsats har å si
- få tillit til eget arbeid og erfare at han eller hun kan påvirke tilretteleggingen, gjennomføringen og vurderingen av opplæringa
- utvikle evne til å nyttiggjøre seg av informasjon og tilbakemelding

Hva eleven blir vurdert i?

Elevene blir vurdert i

- kompetansenivå i fag (1.-10.trinn)
- orden og oppførsel (8.-10.trinn)

2. Kompetansenivå i fag:

Kompetansemålene danner grunnlag for vurdering i fag. De grunnleggende ferdighetene er integrert i kompetansemålene. Elevene blir vurdert ut fra den kompetansen de har innenfor hvert enkelt fagområde. Læreplanene i Kunnskapsløftet har kompetansemål som gir tydelige læringskrav. Under følger noen kompetansemål, hentet fra læreplanen i naturfag:

Kompetansemål etter 10.trinn

Hovedområde: Verdensrommet

Eleven skal kunne

- beskrive universet og ulike teorier for hvordan det har utviklet seg
- gi en oversikt over teknologisk utstyr som brukes i utforskning av verdensrommet
- presentere hovedtrekk i romfartens historie og samtale om forskning som kartlegger muligheter for liv på andre planeter
- beskrive planetenes bevegelser over himmelen ved bruk av simuleringer og forklare hvordan sol – måneformørkelse og årstider oppstår

Konkretisering av kompetansemålene:

Mange elever kjenner ikke målene for undervisninga og kan være usikre på hva som skal vurderes. Det er viktig at elevene vet hva som skal læres, det vil si målene for det de arbeider med. De må også vite hva som blir vektlagt når det de arbeider med, skal vurderes.

Lærerne ved skolen har en jobb å gjøre med å konkretisere kompetansemålene, det vil si å gjøre dem om til tydelige læringsmål knytta opp mot de enkelte undervisningsforløp. De må videre utarbeide kjennetegn på måloppnåelse (vurderingskriterier) som eleven skal være kjent med underveis i læringsforløpet, og de skal helst være med i selve utarbeidningen av disse. Dette arbeidet er lagt lokalt til den enkelte skole. Det vil ta noe tid før man har kriterier for alle kompetansemålene, men vi på Bardufoss ungdomsskole har dette som et prioritert utviklingsområde. Egenvurdering skal også stå sentralt i vurderingsarbeidet. Bakerst i heftet finner dere eksempler på hvordan kriterier for vurdering i faget mat & helse kan se ut.

3. Orden og oppførsel

Grunnlaget for vurdering i orden og oppførsel er skolens ordensreglement.

I fastsettinga av karakter i orden tas det hensyn til:

- om eleven er forberedt til opplæringa
- hvordan arbeidsvanene og arbeidsinnsatsen er
- om eleven er punktlig, følger opp arbeid som skal gjøres og har med nødvendige læremidler og utstyr

I fastsettinga av karakter i orden tas det hensyn til:

- hvordan elevene oppfører seg overfor medelever, lærer og andre tilsatt i og utenfor opplæringa
- om eleven viser omsorg og respekt for andre

Vær oppmerksom på følgende:

Fravær kan føre til nedsatt karakter i enten orden eller oppførsel.

Vurdering i orden og oppførsel skal holdes atskilt fra vurderingen av elevens kompetanse i fag. Det skal tas hensyn til elevens forutsetninger.

Normalt skal det ikke legges avgjørende vekt på enkelthendelse; unntaket er dersom enkelthendelse er særlig klanderverdig eller grov.

Hvilke karakterer kan eleven få i orden og oppførsel?

Elevene kan få disse bokstavkarakterene:

- God (G): vanlig god orden og oppførsel
- Nokså god (Ng): Klare avvik fra vanlig orden og vanlig oppførsel
- Lite god (Lg): Store avvik fra vanlig orden og oppførsel (kun brukt i ekstraordinære tilfeller)

4. Hvordan foregår vurderinga på ungdomstrinnet?

På ungdomstrinnet foregår vurderinga både med og uten karakterer, og det er snakk om både underveisvurdering og sluttvurdering.

Vurdering med karakter

Fra 8.trinn stilles det krav til at underveisvurderinga dokumenteres skriftlig. Hvert halvår skal elevene få halvsårsvurdering med karakter i fagene og i orden og oppførsel. I underveisvurderinga skal elevene ha en begrunnelse for den karakteren som er gitt. Læreren skal også gi veiledning om hvordan eleven kan arbeide videre for å oppnå bedre læringsresultater.

Vurdering med karakter skal kun settes ut fra elevens kompetanse i forhold til målene i læreplanen. Det tas med andre ord ikke hensyn til individuelle forutsetninger unntatt for faget kroppsøving. I kroppsøving skal det legges vekt både på oppnådd kompetanse og forutsetningene til den enkelte elev.

5. Klage på vurdering

Skolen plikter å gi alle elever og foresatte orientering om regler som gjelder for klage på vurdering.

Hva kan det klages på?

Det kan klages på blant annet

- standpunktkarakterer i fag
- standpunktkarakterer i orden og oppførsel
- vedtak om å ikke sette standpunktkarakterer

Hvem kan klage?

Eleven kan enten klage selv eller gi skriftlig fullmakt til en annen. Dersom elever er under 15 år, må de foresatte skrive under på klagen. Foresatte kan selvstendig klage på vegne av barna sine mens de går i grunnskolen.

For å vite mer utfyllende om klageretten, vises det til kapittel 5 i forskrift til opplæringsloven. Ved en evt. klage kan eleven kreve en begrunnelse for standpunktkarakteren. Nærmere opplysninger om dette emnet kommer til våren i eget skriv.

6. Eksempel på kriteriebasert vurdering i faget mat & helse

KRITERIER	KARAKTER 1 - 2	KARAKTER 3 - 4	KARAKTER 5 - 6
MAT OG LIVSSTIL: Eleven skal			
<i>ha på forkle og ev hårstrikk</i>	Bruker ikke /bruker sjelden forkle/ev. hårstrikk	Må minnes om å bruke forkle/ev.hårstrikk. Har rent forkle.	Tar på forkle/ev. hårstrikk uoppfordret. Har rent forkle.
<i>vaske hendene</i>	Vasker sjelden hender	Vasker som oftest hender	Vasker alltid hender
<i>behandle matvarene hygienisk, gjennomføre hygienisk oppvask/renhold/orden</i>	Kjenner ikke reglene for god hygiene. Følger ikke reglene tilfredsstillende	Kjenner reglene for god hygiene. Kan i stor grad følge reglene.	Kjenner reglene for god hygiene. Følger alle reglene og kan begrunne hvorfor reglene er slik.
<i>arbeide effektivt, stille, selvstendig og vise initiativ</i>	Trenger mye veiledning og hjelp. Arbeider ukonsentrert.	Trenger noe veiledning. Arbeider mindre effektivt.	Arbeider selvstendig og effektivt. Tar initiativ.
<i>kunne bruke mål og vekt</i>	Viser liten mestring ved bruk av ulike måleenheter.	Trenger noe hjelp ved bruk av mål og vekt.	Har forståelse for alle måleenheter og kan bruke dem.
<i>kunne lese, forstå, vurdere og ev. endre oppskrifter</i>	Følger ikke oppskriften.	Trenger hjelp til å lese og forstå en oppskrift.	Kan lese, forstå, vurdere og ev. endre en oppskrift.
<i>kunne de ulike matlagingsmetodene: gjærdeig, piskedeig, røredeig, koking, steking, hvit saus, brun saus, rød saus, grateng/souffle og ulike rører</i>	Trenger mye hjelp under matlagingen.	Trenger noe hjelp under matlagingen.	Behersker de ulike matlagingsmetodene og kan forstå og begrunne disse.
<i>kunne redegjøre for de ulike næringsstoffene: karbohydrater, proteiner, fett, vitaminer og mineraler</i>	Har liten kunnskap om næringsstoffene og deres virkning for helsen.	Har noe kunnskap om næringsstoffene og deres virkning for helsen.	Har kunnskap om næringsstoffene, hvilke kilder som gir oss de ulike næringsstoffene, og hvilken virkning disse har for helsen.
<i>kunne vite hvilke næringsstoffer matvarene inneholder</i>			
<i>kunne redegjøre for sammenhengen mellom livsstil, kosthold og helse</i>			
<i>ha kunnskap om de ulike matvaregruppene</i>			
<i>kunne bruke internett til å finne opplysninger om mat og helse</i>	Kan hente ut opplysninger om mat og helse fra internett, men kan i liten grad nyttiggjøre seg disse.	Kan hente ut opplysninger om mat og helse fra internett og kan i noen grad nyttiggjøre seg disse.	Kan hente ut relevante opplysninger om mat og helse fra internett, samt vurdere og nyttiggjøre seg disse.

MAT OG FORBRUK	KARAKTER 1 - 2	KARAKTER 3 - 4	KARAKTER 5 - 6
Eleven skal			
<i>kunne kildesortere</i>	Praktiserer i liten grad kildesortering.	Praktiserer kildesortering.	Praktiserer kildesortering og kan begrunne hvorfor.
<i>kunne beregne priser og mengder</i>	Kan til en viss grad beregne priser.	Kan beregne priser.	Kan beregne priser og vurdere mengder.
<i>kjenne virkemidler i reklamen og kunne utforme en reklame</i>	Kjenner til noen virkemidler i reklamen.	Kjenner til virkemidler i reklamen og kan til en viss grad bruke disse i egenprodusert reklame.	Kjenner virkemidlene i reklamen og kan bruke disse i egenprodusert reklame.
<i>vite hvor maten kommer fra</i>	Vet i liten grad hvor maten kommer fra.	Vet i noen grad hvor maten kommer fra.	Vet hvor maten kommer fra.
MAT OG KULTUR			
Eleven skal			
<i>vise god bordskikk</i>	Bidrar i liten grad til en hyggelig tone ved bordet.	Bidrar til en viss grad til en hyggelig tone ved bordet.	Bidrar til en hyggelig og positiv tone ved bordet.
<i>kunne dekke et pent bord</i>	Kan få regler om hvordan et bord skal dekkes og praktiserer i liten grad reglene.	Kan reglene for hvordan et bord skal dekkes, praktiserer reglene i liten grad.	Kan reglene for hvordan et bord skal dekkes og praktiserer disse reglene.
<i>kunne presentere og servere mat på en ordentlig måte</i>	Presenterer og serverer maten på en lite tiltalende måte.	Presenterer og serverer maten på en ordinær måte.	Viser estetisk sans og presenterer og serverer maten på en tiltalende måte.
<i>kunne utøve en vertskapsrolle</i>	Kjenner i noen grad til ansvaret som følger med en vertskapsrolle.	Kjenner til ansvaret som følger en vertskapsrolle.	Kjenner til ansvaret som følger med en vertskapsrolle, og viser dette i praksis.
<i>eksperimentere med ulike mengder av forskjellige ingredienser og vurdere virkningen</i>	Eksperimenterer uten å vise forståelse for resultatet.	Eksperimenterer og er til en viss grad i stand til å vurdere virkningene.	Eksperimenterer og kan i stor grad vurdere virkningene.
<i>prøve ut nye retter</i>			
<i>kunne kjenne til den historiske utviklingen av enkelte redskap, metoder eller matvaner</i>	Kjenner i liten grad til den historiske utviklingen av enkelte redskap, metoder eller matvaner.	Kjenner til en viss grad til den historiske utviklingen av enkelte redskap, metoder eller matvaner.	Kjenner i stor grad til den historiske utviklingen av enkelte redskap, metoder eller matvaner.

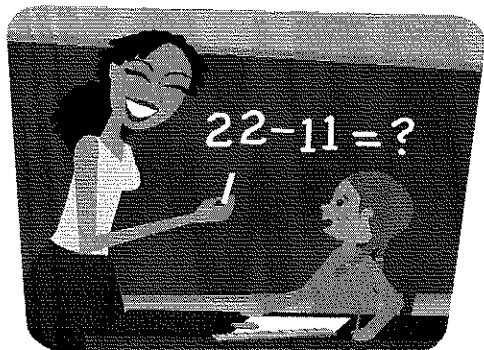

7. Om forarbeidet til utviklingssamtalen

Forarbeidet til utviklingssamtalen går ut på å logge seg inn på Fronter og så gå inn på verktøyet som heter IUP. IUP står for individuell utviklingsplan. Her skal du som elev i lag med foreldrene dine fylle ut ulike felter, både angående fag og det som angår trivsel og arbeidsmiljøet, jf .kapittel 9a i opplæringsloven. Denne delen av loven er å betrakte som elevenes "arbeidsmiljølov".

Under det faglige skal du uttale deg om styrke og utviklingsområder knytta til det enkelte fag og til orden og adferd. Her skal det også skrives inn hva du ønsker hjelp til og forslag til målsettinger for faget.

Samtalen skal munne ut i avtaler som både lærer, elev og foreldre skal slutte seg til. Disse avtalene vil bli fulgt opp i foreldresamtalene før jul.

Vi håper at innholdet i dette heftet har vært med på å øke kompetansen innenfor feltet vurdering både hos deg som elev og hos dere foresatte. Videre håper vi at du føler deg bedre forberedt til samtalen. Utbyttet av samtalen kan innbefatte at du både får ros for dine faglige prestasjoner og arbeidsinnsats og at du vil få forslag og anbefalinger til forbedringer og økt innsats.

Lykke til!

Bardufoss 11/10-11

Bardufoss ungdomsskole

Litteratur:

Gustafson Trine og Sevje Grete (2010): *Undervisvurdering og kjennetegn på måloppnåelse. Vurdering i praksis*. Pedlex Norsk Skoleinformasjon, Oslo

Høihilder, Eli Kari (2009): *Elevvurdering. Metoder for ungdomstrinnet og videregående opplæring*. Pedlex Norsk Skoleinformasjon, Oslo.

Kunnskapsdepartementet (2006): Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Midlertidlig utgave juni 2006.

Stette, Øystein (2010): *Opplæringslova og forskrifter. Med forarbeid og kommentarer*. Pedlex Norsk Skoleinformasjon, Oslo.

"*Vurdering i grunnskolen. Informasjon til foresatte, elever og lærere*" (2008). Pedlex Norsk Skoleinformasjon, Oslo